

An investigation of university students' family evaluations, loneliness and hopelessness

Üniversite öğrencilerinin ailelerini değerlendirme, yalnızlık ve umutsuzluklarının incelenmesi

Özcan Sezer¹

Abstract

The purpose of this study is to reveal the power of the family environment, the loneliness and despair experienced by university students. Participants in the survey are students who continue to the İnönü University Faculty of Education. The study was conducted with a total of 833 students, 487 female and 346 male. The Family Assessment Scale, Loneliness Scale and Hopelessness Scale were used to collect the research data. Pearson Moments Multiplication Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression Analysis were used in the analysis of the data in the study. According to the findings obtained, there was no significant difference in the loneliness level of the students compared to the genders but it was found that the hopelessness levels of the male students were significantly higher than the female students. In the students, the role and behavioral control of family environments predicted loneliness in a meaningful level; problem-solving, communication, emotional response, required attention, and general functions are not predictor of them. In addition, problem solving, roles and general functions in students lead to a meaningful level of hopelessness; communication, emotional response, necessary attention and behavioral control are not sought at a meaningful level.

Keywords: University Students; Family Environment; Loneliness; Hopelessness.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

Özet

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin geldiği aile ortamlarının, yaşadığı yalnızlık ve umutsuzluğunu yordama gücünü ortaya koymaktır. Araştırmaya katılanlar İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden öğrencilerdir. Araştırma 487'si kız, 346'sı erkek olmak üzere toplam 833 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma verilerini toplamak için Aile Değerlendirme Ölçeği, Yalnızlık Ölçeği ve Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yalnızlık düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olmadığı, ancak erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerde aile ortamları ile ilgili roller ve davranış kontrolü yalnızlığı anlamlı bir düzede yordarken; problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Ayrıca öğrencilerde problem çözme, roller ve genel işlevler umutsuzluğu anlamlı bir düzeyde yordarken; iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü umutsuzluğu anlamlı bir düzeyde yordamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri; Aile Ortamı; Yalnızlık; Umutsuzluk.

¹Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozcan.sezer@inonu.edu.tr

1. Giriş

Bireylerin çeşitli davranışlar kazandığı en etkili ve belirgin yer, içinde büyüdüğü aile ortamıdır. Aile bireyleri arasındaki iletişim kişiler arası ilişkilerin önemli bir ögesi olarak kabul edilmekte ve aile ilişkilerinin dinamiğini anlamada bir anahtar olarak görülmektedir (Clark ve Shields, 1997). Gordon'a (1996) göre iletişimin iyi olduğu ailelerde başta anne babalar olmak üzere, aile bireyleri gerçek duygularını açık ve dürüst şekilde gösterirler. Aile üyeleri birbirlerini etkin şekilde dinler, bireyler sorunların çözümlerini kendileri bulup uygulayarak yaratıcılıklarını kullanır ve bağımsızlıklarını geliştirirler. Anne baba ve çocuklar birbirlerine karşı dürüst ve açık oldukları için birlikte yaşamaktan zevk duyarlar. İlişkilerde birbirlerini suçlamak yerine olay ya da durumların nasıl algılandığı, neler hissedildiği ve neler beklendiği dile getirilir. Çocukların çeşitli konulardaki ihtiyaçları dikkate alınır. Anne babalar ile çocuklar arasında güç gösterisi yaşanmaz, söz konusu durum için birlikte çalışırlar. Sağlıklı ailelerde ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkilerde ve bağımsız davranmada denge vardır (Nichols, 2006). Sağlıksız ailelerde ise aile üyeleri arasındaki duygusal bağlar zayıf olduğundan böyle bir ortamda büyüyen çocuklar çekingen, alıngan ya da ürkek olabilmektedirler (Demirsar, 1992).

Çocuklar anne babalarını gözleyerek pek çok şeyi öğrenirler (Day, 2010). Aile ortamı yakın ilişkilerin, güçlü anne babalık becerilerinin, iyi iletişim ve olumlu model davranışların olduğu bir çevre olabileceği gibi; aile desteğinin görülmediği, sigara içilmesi ve madde kullanımı gibi olumsuz yetişkin davranışlarının bulunduğu bir ortam da olabilir.

Yapılan boylamsal bir çalışma ergenlerin anne babalarıyla ilişkilerinin sıcak olması, aile bireyleri arasındaki ilişkilerin iyi düzenlenmesi, öğretmenlerle yakın ilişkilerin kurulması, okulda iyi performans gösterme ve başarılı olmasının onları kötü davranışlar edinmekten koruyan faktörlerden olduğunu göstermektedir (Crosnoe, Erickson ve Dornbusch, 2002). İnsana büyük stres yükü getiren olayların önemli bir kısmının aile ilişkileri ile ilgili olduğu ileri sürülmektedir. Gerek dış dünyadan kaynaklanan stres, gerekse aile bireylerinin kendi ilişkilerinden kaynaklanan çatışmalar aile yaşamını ve bireylerin ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir (Baltaş, 1993). Özellikle başta anne baba olmak üzere aile bireylerinin aile içindeki yerlerini bilmeleri ve rollerini benimsemeleri aile düzeninin sürdürülmesi açısından önemli görünmektedir (Yavuzer, 2004). Aile bireylerinin başarılı ilişkiler kurması ve sürdürmesi; mutlu, arkadaşça davranan, bunalımdan uzak, yapıcı özellikleri olan bireylerin yetişmesini desteklemektedir (Yavuzer, 2000). Aile fonksiyonlarını çok iyi şekilde yerine getiren sağlıklı ailelerde aile üyeleri kendi aralarında olan iletişimden memnun görünmektedirler (Nazlı, 2009).

Aile fonksiyonlarının iyi yerine getirilmediği ortamlarda çeşitli sorunlara rastlanmaktadır. Günümüzde bireylerin sık dile getirdikleri yaygın psikolojik sorunlardan birisi yalnızlıktır. Sıcak ve sevecen bir aile ortamının çocukların yalnızlık düzeyini düşürdüğü görülmektedir (Bullock, 1993: akt. Çeçen, 2008b). Yalnızlık kişiler arası ilişkilerin açık, kişinin arzusu dışında, çok az ya da doyurucu olmayan ilişkinin varlığını ifade etmektedir (Ponzetti, 1990). Yalnızlık, kişinin başkalarıyla gerçek etkileşiminin istendik etkileşim düzeyini karşılamadığı durumlarda ortaya çıkmakta ve ilişkilerde yaşanan doyumsuzluğu işaret etmektedir (Hogg ve Vaughan, 2007). Rook'a (1984) göre yalnızlık, kişinin kendisini başkaları tarafından ret edilmiş, yanlış anlaşılmuş ve diğerlerinden uzaklaşmış hissettiği ve kendisine duygusal yakınlık ve toplumsal katılım sağlayacak etkinliklerde hoş giden şeyleri birlikte yapmayı istediği uygun kişilerin eksikliğini hissetmeyle ilgili yoğun olumsuz duyguların yaşanması durumu olarak tanımlanmaktadır (akt. McWhirter, 1990).

Her yaş grubundan insanlar yalnızlık yaşayabilmektedirler. İnsanların yalnızlığı farklı şekillerde yaşadığı belirtilmektedir (Rock ve Peplau, 1982). Alanyazında üniversite öğrencilerinin yaşadığı yalnızlığı farklı boyutlarıyla araştıran çalışmalara rastlanmaktadır. Paloutzian ve Ellison (1982) üniversite öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada yalnızlık yaşayan öğrencilerin aileleriyle birlikteliklerinin çok az olduğunu, bu gençlerin anne babaları ve arkadaşları ile zayıf ilişkiler kurduğunu belirlemişlerdir. Mahon (1982), Hecht ve Baum (1984) da, erken çocukluk döneminde bağlanma ile ilgili sıkıntı yaşamasının üniversite yıllarında gençlerin yalnızlık yaşamaları ve bozuk ilişkiler kurmaları ile bağlantılı olduğunu belirtmektedirler (Akt. Ponzetti, 1990).

Yalnızlığa ergenlerde ve gençlerde daha sık rastlandığı (Perlman, 1988); gençlerin yaşadığı yalnızlığın üniversiteye gitmek ya da bir iş bulmak üzere evden ayrılmak gibi sosyal geçiş dönemlerinde (Hogg ve Vaughan, 2007), flört etme, sosyal ilişkiler ve arkadaşlıklarla ilişkili memnuniyetsizliklerden kaynaklandığı (Cutrona, 1982) görülmektedir. Moore ve Schultz (1983)'ün 14-19 yaşlarındaki gençlerle yaptıkları araştırmada yalnız gençlerin başkalarıyla ilişki kurmada zorlanan, sosyal risk almaktan kaçınan, az hoşlanılan, utangaç ve yüksek sosyal kaygılı kişiler oldukları bulunmuştur. İlişkilerinde şiddet davranışları olan ergenlerin, ilişkilerinde şiddet davranışları olmayan ergenlere göre kendilerini daha yalnız hissettikleri görülmektedir (Yıldırım, 2007). Yalnızlık yaşayan gençler sıkılmakta, boşluk hissetmekte ve izolasyon yaşamaktadırlar. Bu gençler yalnızlıkla baş etmek için televizyon izlemek, internete girmek gibi bir takım pasif etkinliklerde bulunmaktadırlar.

Arkadaşlar, bir insanın sosyal ve psikolojik gereksinimlerinin karşılanmasında önemlidirler (Cenkseven ve Akbaş, 2007). Çünkü iyi arkadaşlar ve sosyal desteğin olması stresli yaşam olaylarının etkilerini azaltmakta, kaygı ve depresyonun kötüye gitmesini engellemekte ve böylece kişinin zihinsel sağlığının korunmasına yardım etmektedir (Dalgard, Björk ve Tambs, 1995). Çok sayıda çocuk ve genç sosyal ihtiyaçları yeterince karşılanmadığı için kendilerini yalnız olarak değerlendirmişler ve yalnızlık çekmelerini arkadaş gruplarına alınmamaya ve ailelerinden çok az destek görmeye bağlamışlardır (Klicpera ve Klicpera, 2003). Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerle yapılan bir çalışmada sosyal destek düzeyi yüksek olanların kendilerini daha az yalnız hissettikleri ve memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Arkar, Sarı ve Fidaner, 2004). Başka bir çalışmada ise romantik ilişkileri olmayan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin, romantik ilişkileri olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005).

Cinsiyet açısından bakıldığında kızların erkeklere göre daha fazla sosyal destek aldıkları, kedilerini daha az yalnız hissettikleri ve üniversiteye daha iyi uyum sağladıkları bulunmuştur (Halamandaris ve Power, 1997). Başka bir çalışmada erkeklerin kızlara göre daha az romantik yalnızlık yaşadığı, kızların ise erkeklere göre daha az sosyal yalnızlık yaşadıkları görülmüştür (Ong, Chang ve Wang, 2011). Başka bazı çalışmalarda da başarılı kimlik statüsü olan öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin daha düşük olduğu (Arslan, Hamatra, Özyeşil ve Saygın, 2011) ; boşanmış ailelerden gelen öğrencilerin, anne babası boşanmamış ailelerden gelen öğrencilere göre daha fazla yalnızlık yaşadıkları bulunmuştur (Özdemir ve Tuncay, 2008).

Olumsuz yaşam deneyimleri ve bu deneyimlere ilişkin olumsuz düşünceler, kalıp yargılar umutsuzluk duygularını arttıran başlıca etmenler olmaktadır (Yerlikaya, 2006:). Umut düzeyi yüksek olan kişiler olumlu duygulara sahiptirler ve amaçlarına ulaşmak için çaba gösterirler; umut düzeyi düşük olan kişiler ise olumsuz duygulara sahiptirler ve amaçlarına ulaşmak için gerekli çabayı göstermemektedirler (Snyder, 2002). Hangi durumda olursa olsun umutsuzluk bireylerin hem psikolojik hem de fiziksel sağlığını olumsuz şekilde etkilemektedir (Haatainen ve ark., 2004). Umutsuzluk bireylerin sosyal davranışlarını etkilemekte ve depresyonun temelini oluşturabilmektedir (Beck, 1963). Oysa umutlu ve iyimser olma bireylerin problem çözme yeteneğini arttırmaktadır (El-Anzi, 2005). İyimser yönelimi olan kişiler çeşitli engeller karşısında güven duygularını korumakta ve sorunun çözümleneceği beklentisine bağlı olarak çaba göstermekte ve dolayısıyla sorunları ile baş edebilmektedirler (Scheier ve Carver, 1987). Yani iyimserlik ve olumlu düşünmek bireyi sağlığını olumlu şekilde etkilemektedir (Seligman, 2008).

Üniversite yılları gençler için değişik ve yeni fırsatların olduğu bir dönemdir. Bu dönemde içinde buldukları koşullar ve ortam bu gençlerin yaşamlarını zorlamakta ya da kolaylaştırabilmektedir. Araştırmalar üniversiteye devam eden gençlerin önemli bir kesiminin karamsarlık, isteksizlik, mutsuzluk, topluluk içinde konuşamama ve ilişkilerinde problem yaşamak gibi çeşitli psikolojik sıkıntıları olduğuna işaret etmektedir (Kulaksızoğlu, 1989; Özgüven, 1990; Yeşilyaprak, 1986). Üniversiteye başlayan gençler bir yandan bağımsızlık kazanmak, aileleri ve içinden geldikleri ortamdaki edindikleri arkadaşlarıyla ilişkilerini sürdürmeye çalışırken diğer taraftan kendileri için yeni bir ortam olan üniversitede yeni arkadaşlıklar kurmak ihtiyacındadırlar (Gentzler, Oberhauser, Westerman ve Nadorff, 2011). Bireylerin daha çocukken başkalarıyla yakın ilişkiler

kuramaması ve yalnızlık duygusu yaşaması ilerideki yıllarda da devam edebilmektedir. Bu özelliğe sahip gençler üniversiteye başladıkları ilk yıllarda diğer öğrencilerle yakın ilişkiler kuramamakta ve yoğun yalnızlık duyguları yaşamaktadırlar (Halamandaris ve Powew, 1997).

1.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Üniversite öğrencileri arasında yalnızlığın yoğun şekilde yaşandığı görülmektedir. Özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin yaşadığı önemli sorunlar anlamlı ilişki kuramama ve yalnızlık olmaktır (Halamandaris ve Power, 1997; Yılmaz ve ark., 2008). Üniversiteye başlayan gençler bir yandan aileleri ve var olan arkadaşları ile yakınlıklarını sürdürmeye çalışırken diğer taraftan yeni geldikleri bu ortamda da arkadaşlıklar kurmak ihtiyacındadırlar (Gentzler, Oberhauser, Westerman ve Nadorff, 2011). Yeni bir ortama uyum sağlamak ve yeni arkadaşlar edinmek her birey için farklı şekilde olmaktadır. Bazı öğrenciler için üniversite ortamına uyum sağlamak ve yeni arkadaşlık ilişkileri geliştirmek kolay olurken, bazı öğrenciler için bu konu kısa ya da uzun süreli bir sorun olarak yaşanabilmektedir. Üniversite ortamına alışma ve bu ortamda yeni arkadaşlıklar kurma konularında sorun yaşayan bazı öğrencilerin daha sık ailelerini ziyaret ettikleri, akrabalarının yanına gittikleri ve üniversite ortamındaki kişilerle arkadaşlık ilişkileri kurmada zorlandıkları görülmektedir. Bu durumun uzun sürmesi, öğrencilerin üniversite ortamına alışması ve derslerine yoğunlaşmasını olumsuz şekilde etkileyeceği açıktır.

Bu bağlamda bu araştırma ile önce üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre yalnızlık ve umutsuzlukları tespit edilmek istenmiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin ailelerini işlevsel olarak değerlendirip değerlendirmemelerinin onların yalnızlık ve umutsuzluklarının yordayıcısı olup olmadığını ortaya koymaktır.

2.Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma kapsamına giren bireyler 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 1., 2., 3. ve 4. sınıflara devam etmekte olan öğrencilerdir. Uygulama sırasında sınıfta bulunan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerden 833'ü ölçekleri yönergelerine uygun olarak doldurmuşlardır. Öğrencilerin 487'si (%58,5) kız, 346'sı (% 41,5) erkek, yaş aralığı 17 - 32 ve yaş ortalaması 21.4574 (SD=1,97)'dir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.1.1. Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ). Ölçek, ADÖ, bir ailenin işlevlerini yerine getirip getirmediğinin genel olarak değerlendirilmesi ve sorun alanlarının ortaya konması amacıyla kullanılan bir ölçektir. Bulut (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır ve 60 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçekte *Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgii Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler* olmak üzere 7 alt ölçek bulunmaktadır. On iki yaşını geçmiş aile üyelerine uygulanan ölçekte alınan puanlar 1.00 ile 4.00 arasında değişmektedir. 2.00'nin üzerindeki puan ortalamaları aile işlevlerinde sağlıksızlığa doğru bir gidiş olduğunu göstermektedir. ADÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .78 olarak bulunmuştur.

2.2.2. Yalnızlık Ölçeği (UCLA). Demir (1989) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan ölçek 20 maddeli, dördümlü Likert tipi şeklinde düzenlenmiştir. Ölçekteki olumlu ifade içeren maddeler; "Hiç yaşamam" 4 puan, "Nadiren yaşarım" 3 puan, "Bazen yaşarım" 2 puan, "Sık sık yaşarım" 1 puan; olumsuz ifade içeren maddelere ise "Hiç yaşamam" 1 puan, "Nadiren yaşarım" 2 puan, "Bazen yaşarım" 3 puan, "Sık sık yaşarım" 4 puandır ve alınan puanlar 20 ile 80 puan arasından değişmektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe yalnızlık düzeyi de artmaktadır. Ölçeğin yapılan geçerlik çalışmasında, Beck Depresyon Envanteri ile $r = .77$, Sosyal İçedönüklük alt ölçeği ile $r = .82$ 'lik değerler elde edilmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında Cronbach alpha katsayısı = .96, test tekrar test yöntemiyle yapılan güvenilirlik katsayısı = .94 olarak bulunmuştur (Demir, 1989).

2.2.3. Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ). Ergen ve yetişkinlere uygulanan, bireylerin geleceğe yönelik olumsuz beklentilerini ortaya koyan bir ölçektir. Bu ölçek 11’i “evet”, 9’u “hayır” anahtar yanıtı olan 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi 0 (sıfır) ya da bir (1) puan almaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısının $r=0.85$, ölçüt geçerliğinin $r= 0.55$ ve $r= 0.65$ arasında değişen değerler aldığı ve yapı geçerliği ile ilgili de anlamlı sonuçlar elde edildiği belirtilmektedir. Alınan yüksek puanla bireydeki umutsuzluğun yüksek, alınan düşük puanla bireyin umutlu olduğu varsayılmaktadır (Savaşır ve Şahin, 1997).

2.3. Verilerin Toplanması

Gerekli izinlerin alınmasının ardından uygulamaların yapılacağı sınıflar tespit edilmiş, yaklaşık bir ders saati içinde, ölçeklerin öğrencilere uygulanması tamamlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, verilerin analizinde Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde sırasıyla önce araştırmada elde edilen betimsel istatistiklere ilişkin bulgulara daha sonra ise yalnızlık ve umutsuzluğun yordanmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Cinsiyete Göre Yalnızlık ve Umutsuzluk

Kız ve erkek öğrencilerinin yalnızlık ve umutsuzluklarında cinsiyete ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Cinsiyete göre yalnızlık ve umutsuzluk puanlarına ilişkin sonuçlar

Değişkenler	Yalnızlık			Umutsuzluk		
	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>
Erkek	335	37,69	7,32	344	10,04	1,71
Kız	459	36,86	7,02	484	9,58	1,56
	t=1.6			t=4,02*		

Öğrencilerin (Tablo1) yalnızlık düzeyleri cinsiyete göre bir farklılık göstermezken, umutsuzluk düzeyleri cinsiyete göre ($t=4.023$, $p<.001$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre umutsuzluk ölçeğinden alınan puan ortalamaları incelendiğinde erkeklerin umutsuzluk puan ortalamalarının kızlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. 2. Aile Değerlendirme Ölçeği Puanları ile Yalnızlık Ölçeği ve Umutsuzluk Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin ADÖ ile *Yalnızlık Ölçeği ve Umutsuzluk Ölçeğinden* aldıkları puanlar Korelasyon sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Ailedeğerlendirme ölçeği alt ölçekleri ile yalnızlık ölçeği ve umutsuzluk ölçeğine ilişkin puanlar arasındaki Pearson korelasyon katsayıları

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Yalnızlık	-								
2.Umutsuz	,215**	-							
3.ADO-Probçöz	,180**	,054	-						
4.ADO-İletişim	,228**	,123**	,581**	-					
5.ADO-Roller	,307**	,223**	,474**	,507**	-				
6.ADO-duy-tep-ver	,240**	,152**	,492**	,630**	,518**	-			
7.ADO-Gereken-İlgi	,187**	,163**	,086*	,250**	,370**	,326**	-		
8.ADO-Davran-Kontr	,201**	,152**	,341**	,332**	,389**	,296**	,157**	-	
9.ADO.Genel-işlev	,294**	,190**	,665**	,705**	,638**	,697**	,301**	,395**	-

**p<0.01 *p<0.05

Tablo 2'de verildiği üzere üniversite öğrencilerinin ADÖ'nün alt ölçekleri ile Yalnızlık ve Umutsuzluk ölçekleri puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular, öğrencilerin Yalnızlık Ölçeği ve Umutsuzluk Ölçeğinden aldıkları puanlar yükseldikçe ADÖ'nün alt ölçeklerinden aldıkları puanların da karşılıklı olarak yükseldiğini göstermektedir.

3.3. Aile Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Yalnızlık Ölçeği Puanlarını Yordamasına İlişkin Bulgular

ADÖ'nin, Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgini Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler alt boyutlarının Yalnızlık Ölçeğinden alınan puanları yordama gücünü belirlemek için yapılan regresyon analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Yalnızlığın yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	B	SH	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	20,14	2,25		8,93	,00		
Problem Çözme	-,45	,58	-,03	-,77	,44	-,02	-,02
İletişim	,47	,73	,03	,65	,51	,02	,02
Roller	3,22	,9	,17	3,57	,00	,13	,12
Duygusal Tepki Verebilme	,54	,59	,04	,92	,35	,03	,03
Gereken İlgini Gösterme	1,31	,79	,06	1,66	,09	,06	,05
Davranış Kontrolü	1,89	,83	,08	2,28	,02	,08	,07
Genel İşlevler	1,26	,89	,09	1,41	,15	,05	,04

R= ,34^a R²= ,12

F= 14,43 p= ,00^a

Tablo 3’de yer alan ikili korelasyon katsayıları incelendiğinde, Yalnızlık ile Problem Çözme ($r=-,028$) arasında negatif yönde, Yalnızlık ile İletişim ($r=,024$), Roller ($r=,130$), Duygusal Tepki Verme ($r=,034$), Gereken İlgiyi Gösterme ($r=,061$), Davranış Kontrolü ($r=,084$) ve Genel İşlevler ($r=,052$) arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişki olduğu görülmektedir.

Kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde de, Yalnızlık ile Problem Çözme ($r=-,027$) arasında negatif yönde, Yalnızlık ile İletişim ($r=,022$), Roller ($r=,123$), Duygusal Tepki Verme ($r=,032$), Gereken İlgiyi Gösterme ($r=,058$), Davranış Kontrolü ($r=,079$) ve Genel İşlevler ($r=,049$) arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verme, Gereken İlgiyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler değişkenleri birlikte, Yalnızlık puanları ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R= .347$, $R^2= .121$, $p= ,000^a$). Bu yedi değişken birlikte yalnızlığa ilişkin toplam varyansın yaklaşık %12’sini açıklamaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, sadece Roller ve Davranış Kontrolünün yalnızlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir.

3.4. Aile Değerlendirme Ölçeğinden Alınan Puanların Umutsuzluk Ölçeği Puanlarını Yordamasına İlişkin Bulgular

Aile Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutlarının Umutsuzluk Ölçeğinden alınan puanları yordama gücünü belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Umutsuzluğun yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	B	SH	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	7,087	,528		13,413	,000		
Problem Çözme	-,316	,137	-,115	-2,308	,021	-,083	-,081
İletişim	-,134	,173	-,041	-,776	,438	-,028	-,027
Roller	,675	,213	,153	3,171	,002	,114	,111
Duygusal Tepki Verebilme	-,015	,140	-,006	-,110	,912	-,004	-,004
Gereken İlgiyi Gösterme	,314	,186	,066	1,687	,092	,061	,059
Davranış Kontrolü	,363	,195	,072	1,862	,063	,067	,065
Genel İşlevler	,476	,211	,147	2,253	,025	,081	,079

$R= ,263^a$ $R^2= ,069$

$F= 8,119$ $p= ,000^a$

Tablo 4’de yer alan ikili korelasyon katsayıları incelendiğinde, Umutsuzluk ile Problem Çözme ($r=-,083$), İletişim ($r=,028$) ve Duygusal Tepki Verme ($r=,004$) arasında negatif yönde, Roller ($r=,114$), Gereken İlgiyi Gösterme ($r=,061$), Davranış Kontrolü ($r=,067$) ve Genel İşlevler ($r=,081$) arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Kısmi korelasyon katsayıları incelendiğinde de, Umutsuzluk ile Problem Çözme ($r=-,081$), İletişim ($r=,027$) ve Duygusal Tepki Verme ($r=,004$) arasında negatif yönde, Roller ($r=,111$), Gereken İlgiyi Gösterme ($r=,059$), Davranış Kontrolü ($r=,065$) ve Genel İşlevler ($r=,079$) arasında pozitif yönde ve düşük bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verme, Gereken İlgiyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler değişkenleri birlikte, Yalnızlık puanları ile düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R= .263$, $R^2= .069$, $p= ,000^a$). Bu yedi değişken birlikte yalnızlığa ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 7’sini açıklamaktadır.

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçlarına bakıldığında, Problem Çözme, Roller ve Genel İşlevlerin umutsuzluğun anlamlı bir yordayıcısı olduğunu görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bireylerin doğumlarıyla başlayan ve yaşamlarının önemli bir dönemlerini geçirdikleri aile ortamları onların pek çok yönden gelişimlerini etkiler. Çocuklar büyürken çevresinde yaşanan kişiler arası ilişkileri gözler ve buradan edindikleri deneyimlerle kendi yaşamlarını biçimlendirirler. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve umutsuzluklarının cinsiyetleri açısından farklılık gösterip göstermediği ve öğrencilerin aile ortamını algılamalarının onların yalnızlık ve umutsuzluklarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığı belirlemek istenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre yalnızlık düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Erkek öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması ile kız öğrencilerin yalnızlık puan ortalaması arasındaki farkın anlamlı olmamasını Eğitim Fakültesi öğrencilerinin birinci sınıftan itibaren çeşitli derslerde ortak etkinlik ve projeler için grup halinde çalışmalarının teşvik edilmesi etkilemiş olabilir. Yapılan başka çalışmalara bakıldığında üniversite öğrencileri arasında erkeklerin yalnızlık puanlarının kızların yalnızlık puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir (Lufting, 1987; Akt. Baran ve Bulut, 2002; Deniz, Hamarta ve Arı, 2005; Yılmaz, Yılmaz ve Karaca, 2008). Yaşları 15 - 65 arasında değişen 683 kişi ile yapılan bir çalışmada da erkeklerin yalnızlık puanlarının kadınların yalnızlık puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur (Batıgün, 2005). Çeçen de (2007), yaptığı bir çalışmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere nazaran daha çok duygusal yalnızlık içinde olduklarını saptamıştır.

Araştırmada katılımcıların umutsuzluk düzeylerinde ise cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Yani erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri kızlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu araştırmanın katılımcılarını Eğitim Fakültesine devam öğrenciler oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular dikkate alındığında erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin kızlara göre anlamlı bir farklılık göstermesi; genelde toplumumuzda bir ailenin erkek çocuklarından beklentilerinin kız çocuklarına göre daha çok olduğu, araştırmanın yapıldığı üniversitenin öğrencilerinin çoğunluğunun da erkeklerden beklentilerin daha belirgin olduğu sosyal ve kültürel bir çevreden geliyor olmalarından kaynaklanabilir. Bu bulgu üniversite öğrencileriyle yapılan ve erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeyinin kızlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu başka araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Ağır, 2007; Çelikel ve Elkorkmaz, 2008; Oğuztürk, Akça ve Şahin, 2011). İlgili alanyazında farklı sonuçlara da rastlanmaktadır. Ottekin (2009) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu bir çalışmada umutsuzluk düzeylerinde kızlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmadığını bulmuştur. Bir başka çalışmada da kız öğrencilerin depresif belirtilerinin erkek öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu (Gökçebay ve ark., 1997) tespit edilirken, diğer bir çalışmada depresif belirtiler açısından cinsiyete göre herhangi bir farkın olmadığı görülmektedir (Bostancı ve ark. 2005).

Araştırmada, aile ortamı ile ilgili değişkenlerden olan *roller ve davranış kontrolünün, yalnızlığın* anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. Ailedeki *roller* alt boyutunun *yalnızlığı*, yüksek düzeyde yordamasının nedeni ailenin farklı gereksinimlerini gideren tutumlarından kaynaklanıyor olabilir. İşlevsel bir ailede roller; her bir bireyin bakımı, beslenmesi ve gelişmesini sağlayacak şekilde belirlenmiştir. Aile bireylerinin rollerinin belirlenmediği bir aile ortamında bireyler birbirleriyle yakınlık kurmak yerine birbirine uzak durabilir ve çekingen davranabilirler. Bu durumun sürekli hale gelmesi sonucunda bireyler yalnızlık duygusu yaşayabilirler. Elde edilen bu bulgu, yalnızlık ve sorumluluklarını yerine getirme arasında bir ilişki olduğunu ve bireylerin başkalarına yönelik güven eksikliklerinin onların yalnızlık düzeylerinin önemli bir kısmını yordadığını gösteren araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Dinkmeyer ve Mackay'ye (2004) göre anne babaların çocuklarına güvendiklerini belli etmesi çocukların kendilerine güvenmesini desteklemektedir. Yani anne babanın ilgi ve desteğinin çocuklarda olumlu duygu ve olumlu algılamaya yol açtığı söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu olan *davranış kontrolünün, yalnızlığı* yüksek düzeyde yordaması ise; ailenin, bireylerinin tavırlarına sınır getirme ve disiplin sağlama biçiminden kaynaklanıyor olabilir. Genel olarak bakıldığında aile üyelerinin davranışlarının kontrolü esnek, katı, serbest ve düzensiz biçimlerde olabilmektedir. Bu davranış kontrollerinden *esnek* olanın sağlıklıdır. Karmaşık,

belirsiz kontrolünse en sağlıklı aile işlevinin bir göstergesi olduğu kabul edilmektedir. Elde edilen analiz sonucunda ailedeki *davranış kontrolü* alt boyutunun yalnızlığı yüksek düzeyde yordamasının nedeni; ailenin üyelerinin davranışlarını belirleme ve sınır koymada sağlıklı tarz olan esnek davranış kontrolü yerine, sağlıklı olan belirsiz ve katı davranış kontrolünü uygulamasından kaynaklanmış olabilir. Yılmaz'ın (2001) farklı yaş grupları olan ilköğretim, lise ve üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada çocukların anne babaları ile olan ilişkileri araştırılmış ve tüm yaş gruplarında kabul etme, ilgilenme, özerklik tanıma yanında denetleme ve kontrolün olmasının benlik algısını anlamlı düzeyde etkilediği görülmüştür. Ümmet (2007) tarafından yapılan bir çalışmada da sosyal kaygı ile ailenin birlik beraberlik puanları arasında ters yönde anlamlı ilişki olduğu ve sosyal kaygı ile denetim arasında ise doğrusal ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Araştırmanın amaçlarından biri de aile ortamı ile umutsuzluk arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Yapılan analiz sonucunda, aile ortamı ile ilgili değişkenlerden olan *problem çözme, roller ve genel işlevlerin, umutsuzluğun* anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Anne babasıyla doyurucu ilişkisi olmayan çocukların, erişkin birey olduklarında çok yoğun şekilde yalnızlık yaşadıkları görülmektedir (Hojat, 1982). Doğan'ın (2008) çalışmasında da aile desteğinin somatizasyon, depresyon, anksiyete, öfke, saldırganlık gibi psikolojik belirtileri yordamada önemli bir değişken olduğu bulunmuştur.

Ailedeki *problem çözme* alt boyutunun umutsuzluğu yüksek düzeyde yordamasının nedeni; aile bireylerinin karşı karşıya kaldığı her hangi bir maddi ya da manevi sorunu çözebilme becerisine sahibi olması yerine, ailenin bu işlevini yeterince yapamamasından kaynaklanmış olabilir. Demirsar'a (1992) göre üyeleri arasındaki duygusal bağların zayıf olduğu ailelerde büyüyen çocuklar çekingen, alıngan ya da ürkek bireyle olabilmektedirler. İfade edildiği üzere bireylerin psikolojik iyi olmaları ve öznel iyi olmalarında, aile ile ilgili ilişkilerden algılanan hoşnutluk belirleyici olmaktadır (Cenkseven ve Akbaş, 2007). Yapılan başka bir çalışmada da, lise öğrencilerinin aile ortamlarına yönelik algıları ve geleceğe yönelik kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiş; öğrencilerin umutsuzluk puan düzeyleri ile ailenin birlik beraberliği arasında negatif yönde ilişki olduğu bulunmuştur (An, 2007).

Araştırmada ailedeki *“roller”* alt boyutunun umutsuzluğu yüksek düzeyde yordamasının nedeni; yine aile bireylerinin her birinin üzerine düşen sorumluluklarını yerine getirme ve işbirliği içinde olmaları yerine, ailede rol karışıklığının yaşanmasından kaynaklanmış olabilir. Yapılan bazı çalışmaların da gösterdiği gibi roller aile bireyleri arasındaki karşılıklı etkileşimlere ve etkinliklere yön verirler. Sağlıklı ailelerde roller belli, üzerinde anlaşma sağlanmış, bireylere uygun ve uygulanabilir özellikte olmalıdır (akt., Gladding, 2012). Sağlıklı olmayan ailelerde bu rollerin dağınık ve tutarsız oldukları söylenebilir.

Araştırmada, ailedeki *“genel işlevler”* alt boyutunun umutsuzluğu yüksek düzeyde yordamasının nedeni ise; ailede yaşanan olumlu ya da olumsuz yaşantılarla ilgili duyguların birbirleriyle paylaşılması, karşılıklı duyarlılık gösterilmesi yerine iletişimin kopuk, duyguların anlaşılması ya da önemsenmemesi gibi durumlardan kaynaklanabilir. Uyum sorunu olan çocukların ailelerine bakıldığında bu ailelerde aile işlevlerinin sağlıklı şekilde olduğu, uyum sorunu olmayan çocukların ailelerinde ise aile işlevlerinin sağlıklı biçimde yürütüldüğü görülmektedir (Kabasakal, 2001). Aile büyüklerinin, özellikle anne babaların işlevi olmayan, olumsuz davranışları yerine olumlu davranışlar sergilemeleri çocuklara model olmaları açısından önemlidir. Anne babalar davranışlarını değiştirdikçe çocukların da davranışlarını değiştirdikleri görülmektedir (Rove, 2002).

Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde ailedeki *roller ve davranış kontrolünün* *“yalnızlığı”* yordadığını, *problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel işlevler alt boyutları olan ilişkilerin* ise yalnızlığı yordayacak kadar anlamlı olmadığı görülmüştür. Ayrıca *problem çözme, roller ve genel işlevler* boyutlarının *umutsuzluğu* yordadığı, diğer alt boyutlar olan *iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve davranış kontrolü ile olan ilişkilerin umutsuzluğu* yordayacak kadar anlamlı olmadığı görülmüştür.

Gençlerde bir sorun varsa bu sorunun ailenin ve anne babanın da sorunu olduğu kabul edilmektedir (Aufseeser, Susan and Brown, 2006). Çünkü bir ailede yaşayan herkes o ailede olup biten şeyleri etkiler ya da o şeylerden etkilenirler. Öğrencilerin sorunları olduğu fark edildiğinde,

çoğu kez bu çocukların anne babalarıyla görüşmek mevcut sorunların çözümünü daha çok kolaylaştırmaktadır. Türkiye’de rehber öğretmenler eğitimin her basamağında görev alabilmektedirler. Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumlarından başlayarak çocukların anne babalarına yönelik “etkili anne baba çocuk ilişkileri” konularını içeren çeşitli eğitim çalışmaları düzenlenebilir. Bu eğitim çalışmalarında aile bireylerinin karşı karşıya kaldığı maddi ya da manevi sorunlarını çözme becerisini geliştirme, tüm aile bireylerinin üzerlerine düşen görevleri sorumlu bir şekilde yerine getirme, ailenin kabul ettiği ve aile bireylerinin sağlıklı davranışlarının teşvik edilmesi ve istenmedik davranışlarının kontrol edilmesi, aile içinde etkin ve duyarlı bir iletişimin kurulması gibi çeşitli boyutları içeren konular ele alınabilir. Böylece çocukların içinde büyüdükleri ailelerde yalnızlık ve umutsuzluk gibi duyguları yaşamaması yerine; kendisinin sevildiği, önemsendiği ve ait olduğunu hissettiği bir ortam oluşturularak geleceğe daha olumlu ve ümit içinde bakmaları sağlanabilir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyum sorunlarını çözmek ve sosyal destek kaynaklarını belirlemek (Saygın, 2008) ve ilk yıllarda sosyal destek düzeyini geliştirmeye yönelik çalışmalar düzenlenmek önemlidir (Ünsar, Sadırlı, Demir, Zafer ve Erol, 2009).

Üniversitelerde ilgili birimler buna yönelik çalışmalar yürütebilirler. Yapılan bir çalışmada bir grup üniversite öğrencisine sosyal beceri eğitimi verilmiş ve bu eğitim sonucunda öğrencilerin yalnızlık düzeylerinde anlamlı bir azalma olduğu saptamıştır (Çakıl, 1993). Üniversiteye yeni başlayanlar gençler ile ilgili oryantasyon çalışmaları ve gençlerin sosyal destek kaynakları ile ilgili üniversitelerin mediko- sosyal birimlerinde bulunan ruh sağlığı çalışanları yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri yüksek olan öğrencilerle psikolojik danışma ya da rehberlik çalışmaları yapabilirler. Bu amaçla Bilişsel – Davranışçı Yaklaşımına dayalı, (Duy, 2003) grupla ya da bireysel danışmanın yalnızlık düzeyini azaltan ve yalnızlıkla sağlıklı olarak baş etmede etkin yaklaşımlardan biri olduğu görülmektedir. Özellikle eğlenceli spor etkinliklerine katılan öğrencilerin etkinliklere katılmayan öğrencilere göre daha az yalnızlık ve stres yaşadıkları bulunmuştur (Elkins, Forrester ve Noel-Elkins, 2011). Üniversite ortamında öğrencilerin kolay ulaşım yaralanabileceği sosyal ve kültürel faaliyetler aracılığıyla iyi vakit geçirme, zamanı verimli kullanma yollarıyla sosyalleşme imkanları artırılabilir.

Bu çalışmanın, Malatya İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileriyle yürütülmesi, bulguların genellenmesinde bir sınırlılık getirmektedir. Aile ortamını değerlendirme ile yalnızlık ve umutsuzluk ilişkisini ele alabilecek yeni araştırmaların, farkı bölgelerdeki üniversitelerde ve farklı nitelikteki gençlerle gerçekleştirilmesi, aile ortamını değerlendirme, yalnızlık ve umutsuzluk değişkenleri arasındaki ilişkinin daha kapsamlı değerlendirilmesine fırsat verebilir.

Kaynaklar

- Ağır, M. (2007). *Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problem çözme becerileri ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arkar, H., Sarı, Ö. ve Fidaner, H. (2004). The Relationships between quality of life, perceived social support, social network, and loneliness in a Turkish sample. *Yeni Symposium* 42(1), 20-27. [http://www.yenisymposium.net/fulltext/2004\(1\)/ys2004_42_1_4.pdf](http://www.yenisymposium.net/fulltext/2004(1)/ys2004_42_1_4.pdf)
- Arslan, C., Hamatra, E., Özyeşil, Z. ve Saygın, Y. (2011). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın kimlik statüleri açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 89-99.
- Aufseeser, D., Jekielek, S., and Brown, B. (2006). The family environment and adolescent well-being: Exposure to positive and negative family influences. Child Trends and the National Adolescent Health Information Center. <http://www.childtrends.org/Files/FamilyEnvironmentRB.pdf> 22.10.2011
- Batıgün, A. D. (2005). İntihar olasılığı: Yaşamı sürdürme nedenleri, umutsuzluk ve yalnızlık açısından bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi* 16(1), 29-39.
- Gökçebay, N., Bakır, S., Mutlu, G. ve Kaya, B. (1997). Hemşirelik sürekli eğitim ve klinik. *IV. Ulusal Hemşirelik Kongresi*, 10-12 Eylül, Kıbrıs, 294-296.

- Bostancı, M., Ozdel, O., Oguzhanoglu, N. K., Ozdel, L., Ergin, A., Ergin, N., et al. (2005). Depressive symptomatology among university students in Denizli, Turkey: Prevalence and sociodemographic correlates. *Croatian Medical Journal*, 46(1), 96-100.
- Baltaş, A. (1993). *Eğitim başarısını yükseltmede, sağlıklı ve mutlu insanlar yetiştirmede ailenin rolü*, 3. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baran, G. ve Bulut, Ş. (2002). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 7(2), 11-21.
- Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı*, Ankara: Özgüzelış Matbaası.
- Cutrona, C. E. (1982). Nonpsychotic postpartum depression: A review of recent research. *Clinical psychology Review*, 2(4), 487-503
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65.
- Clark, R. D., & Shields, G. (1997). Family communication and delinquency. *Adolescence*, 32(125), 81-92.
- Crosnoe, R., Erickson K. G., & Dornbusch, S. M. (2002). Protective functions of family relationships and school factors on the deviant behavior of adolescent boys and girls: Reducing the impact of risky friendships. *Youth Society*, 33 (4), 515-544.
- Kaynak:** <http://yas.sagepub.com/content/33/4/515> 12.11.2011
- Çakıl, N. (1998). *Grupla sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çeçen, A. R. (2007). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve yaşam doyumu düzeylerine göre sosyal ve duygusal yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 180-190.
- Çeçen, R. (2008). Öğrencilerin cinsiyetlerine ve anababa tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 6(3), 415-431.
- Çelikel, F. ve Elkorkmaz, Ü. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. *Nöro Psikiyatri Arşivi Dergisi Cilt*, 45: 122-129
- Dalgard, O. S., Bjork, S., & Tambs, K. (1995). Social support, negative life events and mental health. *British Journal of Psychiatry*, 166, 29-34.
- Day, R. D. (2010). *Introduction to family processes*. Fifth Edition. New York: Routledge, USA.
- Demirsar A. (1992), *Psikoterapi türleri*, 2. kitap, (1.baskı), Bursa: Bursa Hakimiyet.
- Deniz, M. E., Hamarta, E., ve Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality: An international journal*, 33(1), 19-32..
- Kaynak:** <http://www.ingentaconnect.com/content/sbp/2005/00000033/00000001/art00003?> 26.11.2011.
- Dinkmeyer, D. ve Mackay, G. D. (2004). *Biz bir aileyiz*. Çev. Gül Önet. 6. Baskı. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik belirtilerin yordayıcısı olarak sosyal destek ve iyilik hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 30-44.
- El-Anzi, F. (2005). Academic achievement and its relationship with anxiety, self-esteem, optimism, and pessimism in Kuwaiti students. *Social Behavior and Personality: An international Journal*, 33(1), 95-104.
- Elkins, D. J., Forrester, S. A., & Noel-Elkins, A. V. (2011). Students' perceived sense of campus community. The influence of out-of-class experiences. *College Student Journal*, 45(1), 105-121.
- Kaynak:** <http://www.ebschost.com/ehost/delivery?sid=5836a9a6-451b-40f7-9f9e8635f4d50b9...02.11.2011>.
- Gentzler, A. L., Oberhauser, A. N., Westerman, D., & Nadorff, D. (2011). College students' use of electronic communication with parents: Links to loneliness, attachment, and relationship quality. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(1-2), 71-74.
- Gladding, S. (2012) *Aile terapisi*. (Çev. Edt. İ Keklik ve İ. Yıldırım). Ankara: Türk Psikolojik ve Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Gordon, T. (1996). *Etkili anababa eğitimi, aile iletişim dili*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hogg M. A. ve Vaughan, G. M. (2007). *Sosyal psikoloji* (Çev.: İ Yıldız, A Gelmez). Yayın yeri: Ütopya Yayınevi.
- Haatainen, Tanskanen, Kylmaa, Honkalampi, Koivumaa-Honkanen, Hintikka, Viinamaki (2004). Factors associated with hopelessness: A population study. *International Journals of Social Psychiatry*, 50,142-152.

- Halamandaris, K. F., & Power, K. G. (1997). Individual differences, dysfunctional attitudes, and social support: A study of the psychosocial adjustment to university life of home students. *Personality and Individual Differences*, 22(1), 93-104.
- Hojat, M. (1982). Loneliness as a function of parent-child and peer relations. *Journal of Psychology*, 112(1), 129-133.
- Kaynak:** <http://ukpmc.ac.uk/abstract/MED/7143269/reload=0;jsessionid=670E36EF17304FC1A123489F35F05E6F> 26.11.2011.
- Kulaksızoğlu, A. (1989). Üniversite öğrencilerinin öğrenci kişilik hizmetlerine ilişkin sorunları ve öneriler. *Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Toplantısı*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, s. 7-11.
- Kabasakal, H. Z. (2001). *Uyum sorunlu çocukların aile işlevlerini iyileştirmede anne eğitim gruplarının etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi.. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Klicpera, B. G., & Klicpera, C. (2003). Why are students lonely? Factors influencing loneliness in the school context. *Prax Kinderpsychologie Kinderpsychiatri*, 52(1), 1-16. Retrieved 25.12.2011 from
- Kaynak:** <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12638365>
- Mahon, N. E. (1982). The relationship of self-disclosure, interpersonal dependency, and life changes to loneliness in young adults. *Nursing Research*, 31(6), 343-347. <http://dx.doi.org/10.1097/00006199-198211000-00005>
- Moore, D. ve Schultz, N. R. (1983). Loneliness at adolescence: Correlates, attribution, and coping. *Journal of Youth and Adolescence*, 12(2), 95-100.
- Nazlı, S. (2009). *Aile danışmanlığı*. Genişletilmiş 5. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nichols, M. P. (2006) *Çocuğunuzla tartışmadan iletişim kurun*. Çev. F. Köroğlu. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Kaynak:** <http://www.jstor.org/stable/view/584881> 26.11.2011
- Oğuztürk, Ö., Akça, F. ve Şahin, G. (2011). Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler üzerinden incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 85-93.
- Ong, C. S., Chang S.C., & Wang, C. C. (2011). Comparative loneliness of users versus nonusers of online chatting. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14(1-2), 35-40.
- Ottekin, N. (2009). *Ailelerinden ayrı olarak öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özgüven, T. E (1990). Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinin dünü ve bugünü. *Psikolojik ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 4-15.
- Özdemir, U. ve Tuncay, T. (2008). Correlates of loneliness among university students. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 2, 29. 1-6.
- Kaynak:** <https://capmh.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/1753-2000-2-29> 02.04.2018
- Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982) Perspectives on loneliness. Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy, LA Peplau, D Perlman (Ed), New York, John Wiley, s.1-18.
- Ponzetti, J. J. (1990). Loneliness among college students. *Family Relations*, 30(3), 336-340.
- Kaynak:** <http://www.jstor.org/stable/view/584881> 26.11.2011
- Rove, D. C. (2002). *What twin and adoption studies reveal about parenting (Chapter 2)*. *Parenting and the child's world: Parenting and the child's world: Influences on academic, intellectual, and social-emotional development*. (Eds. Borkowsky, J., Ramey, S., & Bristol-Power, M.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Kaynak:** <http://books.google.com.tr/books?id=x7rkoWRbGAAC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> (26.10.2011).
- Saygın, Y. (2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Seligman M. E. P. (2008). *Positive health*. *Applied Psychology: An International Review*, 57, 3-18.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249-275
- Kaynak:** http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1207/S15327965PLI1304_01 21.12.2011
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Ünsar, S., Sadırlı, S. K., Demir, M., Zafer, R. ve Erol, Ö. (2009). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeyleri ve etkileyen etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1(1), 12-29.
- Yavuzer, H. (2000). *Çocuk Psikolojisi*. 19. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2004). *Aile ilişkileri ve çocuk*. (Evlilik okulu, Edt. H. Yavuzer). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yerlikaya, İ. (2006). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma ve hobi terapiye Dayalı umut eğitimi programlarının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, M. (2007). *Şiddete başvuran ve başvurmayan ergenlerin yalnızlık düzeyleri ve akran baskısı düzeyleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum, Anne Baba Tutumu ve Benlik Algısı Arasındaki İlişkilerin Gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47),1-24.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E. & Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi, *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.

[Extended English Summary](#)

Problem

The most effective and specific place where individuals gain various behaviors is the family environment they grow in. Proximity and independence between parents, children are in balance in healthy families (Nichols, 2006). In unhealthy families, emotional ties between family members are weak, and children who grow up in such an environment may become withdrawn, feeble or timid (Demirsar, 1992).

One of the most common psychological problems that individuals often express in today's society is loneliness. Loneliness is most commonly found in adolescents and young people (Perlman, 1988); that have dissatisfaction related to flirting, social relations and friendships (Cutrona, 1982), and leaving the home for university or find a job (Hogg and Vaughan, 2007).

Negative life experiences and thoughts about these experiences are the main factors that increase feelings of hopelessness (Yerlikaya, 2006). Those with high hopes have positive feelings and strive to reach their goals; those with low hopes have negative emotions and do not make the effort to reach their goals (Snyder, 2002). Despair negatively affects both psychological and physical well-being of the individual (Haatainen et al., 2004).

It seems that university students have experienced intense loneliness. Especially important problems experienced by students who have just started to university are not being able to make meaningful relationships and loneliness (Halamandaris and Power, 1997; Yılmaz et al., 2008).

The aim of this research is to determine the loneliness and hopelessness of the university students according to their gender. In addition, to determine whether the students evaluations about families are a significant predictor of loneliness and hopelessness.

Method

The research was carried out with 833 students attending undergraduate programs at İnönü University Faculty of Education during the fall semester of 2009-2010 academic year. Data collected with the Family Assessment Scale, the Loneliness Scale and the Beck Hopelessness Scale. The Pearson Moments Multiplication Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression Analysis were used in the analysis of the data.

Findings

There was no significant difference in the level of loneliness according to the gender of the students in the study. It is found that there is a meaningful difference in the desperation levels of the students according to gender.

In the research, it seems that controlling the roles and behaviors of variables related to the family environment is a significant predictor of loneliness. Roles in a functional family are to provide care, nutrition and development for each individual.

Another measure of research is behavior control, which is a high level procedure of loneliness. The reason of behavior control that sub-dimension in the family is a predictor of loneliness may be due to the application of uncertain and rigid behavioral control, which is unhealthy, rather than flexible behavior control, which is a healthy mode of determining and enforcing family members' behaviors.

Problem-solving, role and general functions of variables related to the family environment have been found to be a significant predictor of hopelessness. Children who do not have a satisfying relationship with their parents appear to be very lonely when they are adults (Hojat, 1982).

The cause of the problem-solving that sub-dimension in the family is a predictor of hopelessness may be not having the ability to solve any material or spiritual problem faced by family members and the family may not have been able to do this enough.

The reason for the "roles" that sub-dimension in the family is a predictor of hopelessness also be because of the role confusion in the family instead of having to fulfill and cooperate with each of the responsibilities of each of the family members.

The reason for the "general functions" that sub-dimension in the family is the cause of hopelessness may be because of not sharing feelings about positive and negative experiences with each other.

If there is a problem in young people, this problem is considered to be the problem of parents (Aufseeser, Susan and Brown, 2006). So starting from the pre-school education, various educational activities can be organized, including "effective parent-child relations" for parents. So instead of living in feelings of loneliness and hopelessness in the families in which the children grow up, it can be ensured that they look more positive and hopeful in the future by creating an environment where they feel that they love, care and belong.

Orientation studies for young people at universities and mental health professionals in the medico-social units of universities related to the social support resources of young people can make psychological counseling and guidance work for students with high levels of loneliness and hopelessness.